

Granskningsnämnden för Sveriges Radio TV

Bemötande av Sveriges Radios yttrande daterat den 27 augusti 2019

Undertecknad är ordförande för Strålskyddsstiftelsen som jag grundade år 2012 efter att i tio år varit verksam som frilansjournalist. Jag är även författare till två böcker som behandlar frågan om hälsorisker med strålning från trådlös teknik: Spelet om 3G (2005) samt Mobiltelefonins hälsorisker (2010).

Jag har således lång erfarenhet av journalistisk granskning av frågan och i synnerhet den vetenskapliga litteraturen på området. Jag har under mina verksamma år i ämnet haft kontakt med många ledande forskare på området från hela världen.

Strålskyddsstiftelsen är en insamlingsstiftelse som arbetar med att informera om risker med strålning från främst trådlös teknik med utgångspunkt från vetenskaplig forskning, forskares bedömningar och Europarådets rekommendationer från 2011 (resolution 1815). Cilla Benkö påstår osakligt att vi skulle vara en "lobbyorganisation". Vi är inte mera en lobbyorganisation än Sveriges Radio. Vi arbetar med information om ny forskning, forskares bedömningar, vi publicerar informationsmaterial och ger råd om hur människor kan minska risker med strålning. Vi verkar också för att människor i allmänhet och barn i synnerhet ska skyddas bättre men i huvudsak är vårt arbete inriktat på informationsförmedling och publicering av nyhetsartiklar i ämnet risker med strålning. Vi granskar även myndigheternas och regeringens hantering av frågan. Cilla Benkö's stämpling av Strålskyddsstiftelsen som en "intresse-och lobbyorganisation" är baserat på ryktesspridning. Vi saknar i stort sett helt resurser att bedriva sedvanlig lobbying. Cilla Benkö anger inte heller vilket intresse vi representerar: Vi arbetar för att människor ska skyddas mot skadlig strålning och få objektiv information om visade risker och utgår i vårt arbete från rekommendationer från Europarådet och 247 vetenskapsmäns bedömning att allmänheten bör informeras om hälsoriskerna som det finns växande belägg för (www.emfscientist.org).

Gällande Cilla Benkö's bild av hur programmet genomfördes vill jag hänvisa till min kritik i vår artikel på Strålskyddsstiftelsens webbsida som ingick i min anmälan av programmet (bilaga 1). Det verkar som om Cilla Benkö inte har läst eller tagit till sig vår redovisning av de uppenbart felaktiga och vinklade påståenden som gjordes av både Simon Magnusson och Ulrika Björkstén. Inte heller att programmet bröt mot sina egna sändningsregler genom att inte låta mig bemöta kritik (dessutom felaktig) av Strålskyddsstiftelsens artikel om en studie som visade samband mellan mobilanvändning och sköldkörtelcancer. Reportern Simon Magnusson utelämnade dessutom väsentliga fakta i form av att artikeln byggde på bedömningar av två ledande forskare på området.

Vår artikel i bilaga 1 visar att Cilla Benköns påståenden om programmet på sidan 2-3 hennes yttrande är felaktiga.

Vidare påstår Cilla Benkö felaktigt på sidan 3 att "vetenskapliga experter är i huvudsak eniga om att det inte finns hälsorisker med elektromagnetisk strålning". Det är ett uppenbart gravt felaktigt påstående. I själva verket är klyftan avgrunds djup mellan två grupper av forskare där en tydlig majoritet av forskare verksamma på området är eniga om följande ställningstagande i en gemensam skrivelse med rubriken "Scientist call for protection from Non-ionizing Electromagnetic Field Exposure":

"Numerous recent scientific publications have shown that EMF affects living organisms at levels well below most international and national guidelines. Effects include increased cancer risk, cellular stress, increase in harmful free radicals, genetic damages, structural and functional changes of the reproductive system, learning and memory deficits, neurological disorders, and negative impacts on general well-being in humans. Damage goes well beyond the human race, as there is growing evidence of harmful effects to both plant and animal life.

These findings justify our appeal to the United Nations (UN) and, all member States in the world, to encourage the World Health Organization (WHO) to exert strong leadership in fostering the development of more protective EMF guidelines, encouraging precautionary measures, and educating the public about health risks, particularly risk to children and fetal development. By not taking action, the WHO is failing to fulfill its role as the preeminent international public health agency." (www.emfscientist.org)

Detta ställningstagande är undertecknat av 247 vetenskapsmän verksamma på området. Mona Nilsson berättade under intervjun med Simon Magnusson om dessa vetenskapsmäns bedömning om och om igen, men Simon Magnusson valde att klippa bort hennes redogörelse och denna i frågan väsentliga information vilket ledde till att programmet blev vinklat och brast i den saklighet och opartiskhet som ska känneteckna SR:s verksamhet. Utgångspunkter för intervjun med Mona Nilsson var att SR påstod att man ville få svar på frågan om Strålskyddsstiftelsens syn på riskerna och det vetenskapliga forskningsläget, men SR valde att inte sända svaren på huvudfrågorna, att klippa bort dem. Det är alltså inte så att SR inte känner till detta förhållande med att de flesta forskare är av annan uppfattning än den som SR och Cilla Benkö framhåller, utan man har medvetet valt att klippa bort och inte förmedla denna information. Inspelning av intervjun med Mona Nilsson som inte sändes har nu publicerats på You Tube och ni kan ta del av de information som Simon Mangusson klippte bort här: <https://www.youtube.com/watch?v=l4LuvUatUdk>

På sidan 3 hävdar Cilla Benkö vidare att såväl Strålskyddsstiftelsen som Strålsäkerhetsmyndigheten får komma till tals och att kritiska frågor skulle riktats till både Strålskyddsstiftelsen som myndigheten. Denna bild stämmer inte. Jag kan inte höra att någon kritisk fråga riktades till Strålsäkerhetsmyndigheten som dessutom uppenbart felinformerade om vad forskningen visade och vad statistiken över antal nya fall av cancer och sjukdomar som kan kopplas till exponering för mikrovågsstrålning från trådlös teknik visar. Strålskyddsstiftelsen såväl som aktiva svenska forskare på området cancerrisker med mobilanvändning har redovisat att antalet fall av cancer i huvud- och halsområdet såväl som antalet patienter med hjärntumördiagnos har ökat mycket under det senaste decenniet vilket kan vara en effekt av den ökande användningen av mobiltelefoner. Detta var något som Mona Nilsson också redovisade i intervjun med Simon Magnusson men som SR också valde att bortse från/inte sända.

Cilla Benkö påstår att "Strålskyddsstiftelsen får möjlighet att tala för sin sak". Som jag tidigare redovisat klippte SR bort alla mina svar på frågorna om hälsorisker och vad den vetenskapliga forskningen visar och jag fick endast upprepat ge svar på frågan om varför myndigheter ger en annan bild av forskningsläget än Strålskyddsstiftelsen. Det ledde till att programmet endast redovisade en ensidig och vinklad/felaktig bild av forskningsläget under 24 minuter av programmets totala sändningstid av 26 minuter. Mitt bidrag reducerades till uttalanden om industrins inflytande under 2 minuter sammanlagt. Till saken hör att Sveriges Radio klippte bort min redovisning av att WHO under flera år finansierats för sitt arbete med frågan direkt av telekomindustrin, vilket är ett ytterligare tecken på att SR inte hade för avsikt att hantera frågan objektivt och opartiskt. Varför ville man inte förmedla denna intressanta information med konkret exempel på hur industrin utövar inflytande genom att finansiera WHO:s arbete och utvärderingar om riskbilden?

Cilla Benkö framhåller även Ulrika Björksténs insats i programmet. Som vi tidigare redogjort för gjorde Ulrika Björkstén en gravt felaktig beskrivning av forskningsläget både i nutid och i ett historiskt perspektiv. Att det var felaktigt är enkelt att bevisa eftersom den forskning som Björkstén påstod skulle saknas under början av 1990-talet bevisligen fanns publicerad och redovisad vilket vi redogör för i vår artikel i bilaga 1.

Cilla Benkö påstående att Ulrika Björksténs insats bidrog till att ämnet blev "tydligt och allsidigt belyst" är gravt felaktigt. En objektiv bedömning av fakta i ämnet leder till slutsatsen att Ulrika Björksténs insats tvärtom ledde till en grovt felaktigt beskrivning av frågan.

Slutligen på sidan 4 gör Cilla Benkö det felaktiga påståendet att en majoritet av forskarna på området inte anser att det finns några stora risker med att använda en mobiltelefon. Detta är bevisligen falskt. Som jag tidigare nämnt är 247 vetenskapsmän verksamma på området av en motsatt uppfattning. Cilla Benkö och SR bör för att stödja sitt påstående redovisa vari majoriteten består? Var är underlaget till påståendet om "majoriteten"? Hur många är "majoriteten"? Cilla Benkö påstår även att det skulle finnas en "konsensusuppfattning" om att det inte skulle finnas vetenskapliga belägg för hälsorisker. Återigen ett gravt felaktigt påstående som enkelt motbevisas genom en kort granskning av forskningsläget och de 247 vetenskapsmännens ställningstagande (www.emfscientist.org)!

Strålskyddsstiftelsen har i upprepade artiklar och granskningar av våra myndigheter konstaterat att de lutar sig mot en liten grupp experter med intressekonflikter i form av finansiering från industrin och medlemskap i ICNIRP vars rekommendationer är av stor betydelse för industrin. Denna begränsade grupp experter återkommer i de flesta utredningar i Sverige, EU och WHO. Som undertecknad förklarade är WHO:s arbete med frågan dessutom under flera år finansierat av telekomindustrin.

Cilla Benkö påstår vidare att SR inte möjligtvis kan ha en annan uppfattning än den som forskningen ger stöd för. Sanningen är tvärtom att SR gör påståenden som motbevisas av omfattande forskning som bevisligen visar skadliga effekter för människors hälsa och för miljön. (se som exempel våra faktablad om WiFi och om mobiltelefonanvändning bilaga 2 och bilaga 3). SR har tvärtom ensidigt vinklat programmet och bortsett från den omfattande forskning och de 247 vetenskapsmännens bedömningar som Mona Nilsson framförde i den bortklippta delen av intervjun och som hon även sände som underlag skriftligen till SR:s redaktion i god tid före programmet.

Slutsats: Programmet bröt påtagligt mot den saklighet oparitskhet och objektivitet som SR har att förhålla sig till. Undertecknad borde även fått möjlighet till att bemöta den kritik som riktades mot Strålskyddsstiftelsen i slutet av programmet. Även på denna punkt bröt SR mot sändningsreglerna.

Adelsö den 14 oktober 2019

Mona Nilsson

Ordförande Strålskyddsstiftelsen

Gredby 14

178 92 Adelsö

Telefon 08-56051213

Bilaga 1: Artikel om programmet Bota mig!, SR P1

Bilaga 2: Faktablad WiFi och hälsorisker

Bilaga 3: Faktablad mobiltelefoner och risk för hjärntumör.